

Д Е Н Ъ

НАУЧНО-ПОЛИТИЧЕСКО СЪИСКАНИЕ.

ИЗЛАЗЯ ВСЪКЪ ПОНЕДЪЛНИКЪ.

Подписванията за ДЕНЬ биватъ годишни и ще са предлагащъ. Тѣ захраняватъ при излизането на всякой мѣсецъ. Годишницата за първото кадь въ Турската държава е четери (4) сребърни меджиджета, а за нѣжъ отъ Държавата, една златна турска лира. Настоящицитъ сж отговорни за стойността на листоветъ, за които сж тѣ поръчале. За вѣсти и за други частни помѣствания, ще са плаща по 3 гр. на реда.

Писма, статии, дописки и всичко що са отнася до уредничеството и Съисаието: 1. 1. да не разсж мѣстата, да не са за Сѣверна, а за баши, 6. — Писма, не освобождени отъ пощенски разиски и безъ подписка, никакъ не са приематъ. — Испрашанитъ за обнародване писма или други рѣкописи, били тѣ обнародвани или не, не са връщатъ назадъ.

НАШЕТО СТОЕНЬЕ.

IV

Просвѣщенъето и Книжнината.

При всичкитъ грамадни спѣнки, които са исправяхъ на пѣтя изъ който при първото си свѣстияване трѣгнѣ българския народъ; при всичкитъ неволи, въ които обстоятелствата го задържахъ и го не оставяхъ слободенъ да слѣдва тоя си пѣтъ; ний казахми, че отиванъето му напѣдъ и все напѣдъ са продължаваше.

Всичкитъ залѣгания и трудове, всичкитъ въодушевления и стремления, всички грижи и старания, които бѣхъ оръднията, писменно или гласно, на първитъ борци на народния напѣдъкъ, имахъ една и сжщата посока: *да развиятъ въ народа самосъзнание и свѣсъ; да го проникнатъ отъ идеята на необходимостъта да са освободи отъ фенерското иго; и, да го извадятъ, до колкото са може, изъ тъмнината като го просвѣтятъ въ заритъ на новото и здраво ученье.*

Хвърлете единъ погледъ върху българската книжнина отъ възражданъето ѝ до преди 5-6 години и вий ще са увѣрите въ това що полагами. Вий ще видите, че всичкитъ умственни трудове на работниците на мисълъта въ нашенско, сж били посветени или върху некарванъето на явѣ нѣкоя неправда, нѣкое насилство, нѣкое народоубийствено дѣло на фанариотитъ, или върху нѣкоя учебна книжка.

Трѣба да исповѣдами и това, че нашия напѣдъкъ е загубилъ не малко отъ това, дѣто нашитъ всички жизненни сили сж били обърнѣти само къмъ едно и сжщото нѣщо: *къмъ въпроса.*

За въпроса сж започенѣли да пишатъ първитъ български вѣстници: *Цариградски Вѣстникъ, България,*

Свѣтликъ, сж статии по въпроса е била изпълнена и *Македония*, по въпроса, и само по въпроса не престанватъ да пишатъ и днесъ нѣкои отъ българскитъ органи. Това е било твърдѣ естествено, твърдѣ умно и умѣтно до едно време, а именно до тогава, до когато вече всички Българи съзнахъ, че тѣмъ е необходимо отърванъето отъ фенерскитъ вериги; подиръ това паралелно съ борбата противъ подтиснический елементъ на Фенеръ, нашитъ борци бѣхъ длѣжни да работятъ и въ друго направление за събужданъето на народа. Тѣ трѣбаше да възстанѣтъ йоще по-мѣжественно противъ оня вѣтрѣшентъ врагъ, — *невѣжеството* — отъ който страдаше ужасно българския народъ. Тѣ трѣбваше да направятъ широкъ проломъ въ сѣдѣ дебелата масса отъ предразсѣдѣци и суетвѣрия, въ които чезняше тоя народъ. А най-главното, тѣ трѣбваше да са посветятъ върху *въпроса за училищата.*

Истина е, че увлѣчени въ борбата, тѣ трѣбваше да я каратъ и да я доискаратъ до край; но, не трѣбваше ли да са освѣтятъ отъ опита, че рѣшаванъето на Въпроса не ще ни донесе всичкото добруване и всичкото напѣдване, което е потребно намъ?

Да дума кой що ще, а ний високо обаждами, че отъ стѣрна на нашитъ борци е било едно заблужденъе, дѣто сж чакали рѣшаванъето на въпроса, възстановението на една народна наша иерархия, която да ни донесе все що добрѣ. И право, пѣлно и най-блѣскаво право е имала едно време редакцията на *Македония*, когато поучена отъ обстоятелствата призовѣ вниманъето на общественнитъ дѣятели върху това заблужденъе.

«Понеже рѣшението на въпроса са провлѣче довольно време, отъ

това произлѣзе, че ония мѣста въ България, които всичко очаквахъ само отъ него, видяхъ че запустиванъето влазя и преобладава въ черквитъ имъ и въ училищата имъ, и во всичкитъ имъ общественни работи. Презъ тая само послѣдната година (1868) собитията по въпроса можехъ да покѣртятъ тия предубѣждения за него, и да дадѣтъ на народа да разумѣ правото значенъе на тоя въпросъ; народа зе да са увѣрява, че *мисията на тоя въпросъ бѣше да разбуди и развѣнува приспалото народно чувство у насъ, по свѣсътъ нѣ и да хване юздитъ на нашето развитие и да ни рѣководи. Това не можеше да са очаква отъ него, когато и рѣшението му даже едвамъ ли е способно да даде едно такова направление на работитъ.*»

Така е писала преди петъ години *Македония*, и разумнитъ ѝ тогавашни проповѣди не сж останѣли съвършено безплодни, защото въ сжщото време комахай са съгледва на всѣкъдѣ изъ нашенско, че живитъ и събудени общини обѣрнѣхъ по-сериозно внимание върху училищата си и върху общественното пи развитие. Потрѣбно е обаче и днесъ да не испущаами изъ предѣ очи тая важна точка, именно, че да са на дѣвами отъ нашето духовенство за урежданъето на разсадницитъ на просвѣщенъето у насъ, а ний да стоимъ съ скръстени рѣцѣ, ще каже да желяемъ съсипванъето на собствениата си добротчина.

Между това съ изминаванъето на третята четвъртъ отъ деветнадесетия вѣкъ въ разреда на работниците, на мисълъта у нашенско, скрѣчъ въ разреда на нашитъ учители, списатели, учени и книжовници, поне колкото ги имами, са съгледва една нова и довольно насърчителна и утѣшителна посока. *Можемъ даже и да положимъ, че*

комахай една нова епоха на нашия обществен напредък настава.

Подиръ оная неразбранщина и безредностъ въ нашитѣ училища, неразбранщина, която владѣ дълго време и поради която нашитѣ млади са ползувахъ твърдѣ малко отъ съществуващитѣ училища, вече изъ срѣдата на българската татковина са поевихъ и такива разсадници на просвѣщението, които са стремятъ да принесатъ по-положителни ползи на учащитѣ са. Добрѣ уреденъ Пловдивъ, въ Стара-Загора и въ Руссе; стремленията на тѣхнитѣ учители, всички съ млади, съ просвѣтени и съ снажни способности; проевенията на желанье отъ самитѣ тия учители да си съставятъ учителски събори; всичко това е забѣлжителенъ знакъ, че ний преминаваме изъ едно клатуканье и неопредѣленно вървѣне въ пѣтя на напредъването, и че трѣгвами вече по съ рѣшителни и нѣкакси по съ самостоятелни крачки. Може да са каже йоще, че и нашата книжнина, която до скоро състоеше едва ли не само отъ слаби учебници, преведени и поприспособени за училищата ни, и отъ разни литературни извержения отъ всѣкакви идиотически и фанатически произведения, които нѣ полза, а вреда и твърдѣ голѣма вреда сѣ принасяли на благочестивото и псалтириджийско наше чутовно читателство, нашата книжнина, казвами, отъ нѣкоя година насамъ показва доволно хубави пѣпки за бѣдѣще-самостоятелно, полезно и разумно развитие. Въ реда на тия лични трудове, ний сме длѣжни да поменемъ *Историческитѣ дѣла* на г. Дринова, *капиталното произведение по Българската История* на г. Кръстьовича, *Рѣчици* на г. Богорова, много сполучени учебници и други популярни книги по природнитѣ науки, между които трудоветѣ на г. Гюзелова и на г. Берона държатъ едно лично мѣсто, нѣколко сполучено написани статии въ *Периодическото Списание* на Българското Книжовно Дружество.

Това стремление на българскитѣ книжовници и учени съставя една нова фаза въ нашата литература. А както полнчава отъ послѣдни нѣкои дѣла, посоката къмъ положителнитѣ познания преобладава и намѣрва все повече и повече апостоли въ срѣдата на българскитѣ работници на мисълта. *Това преобладаване ний смѣамъ да наречемъ нова епоха на българската книжнина.*

ПО ОБЩЕСТВЕННАТА ИКОНОМИЯ*).

I.

ПОТРЕБИТѢ НА ЧОВѢКА.

Тия, що ни сѣ дали живота, щѣхъ да ни сѣ сторили единъ много жалостенъ подарѣкъ, ако не ни дадахъ съ него на едно и нѣщо друго.

Отъ всички животни, които са скитатъ по повърхнината на земята, най-голото, най-слабото и най-злочестото е непрекословно скорородения човѣкъ.

Да оставимъ едно дѣтенце въ едно уединено мѣсто, или да му смажемъ главата о едно дърво, е все едно. Природата сѣ потрѣбни жилища, дрѣхы, храни, хляди нѣща, които тя не ни дава и които ний не сме заможни да си дадемъ.

Презъ много години подиръ ражданьето ни, други човѣци ни закрилятъ, отличатъ ни, хранятъ ни; обществото ни прави кредитъ сиречь дава ни всичко на вересия. До тогава, когато вече поченемъ да удовлетворяваме своитѣ собствени потрѣби, ний живѣемъ като длѣжници, което ще каже на чужди гърбъ. Идва онова време, когато младия момѣкъ може да си спечелва толкова, колкото му трѣбва само нему, като нѣкой ученикъ (чиракъ) на маза, на фабрика или на друга каква да било работа. Най-подиръ, къмъ 27-годишна връсть, ако върваме економиститѣ, ний поченваме да печелимъ повече отъ разносикитѣ си и да исплащаме даденото отъ обществото за насъ.

Дѣцата, и азъ познавамъ много такива човѣци, които въ това отношение сѣ естественски дѣца, сѣкатъ че обществото имъ е длѣжно нѣщо. Не сте ли слушали нѣкога тая прочута аксиома: «Всѣкому спорѣдъ нуждитѣ?»

Но азъ я намѣрвахъ чудесна въ 1848, казва г. Абу. Бѣхъ двадесетъ годишенъ, съ една дума не познавахъ нѣщата на живота, като всѣки ученикъ. Никога не бѣхъ работилъ нѣщо друго освѣнъ упражнения и други дракотини, съвсѣмъ безполезни на човѣшката дружина, и азъ са вървахъ наивно за заимодавачъ (кредиторинъ), а нѣ за готованъ. Азъ не разбирахъ какъ едно момче, като мене, да нема право отъ дѣлбата на вкуснитѣ произведения на земята. И земята даже не бѣше ли малко мое наследство? Като е даденъ единъ милирдъ човѣчески същества, разпрѣснати на една опредѣлена повърхнина, азъ сѣкахъ за съвършено несправедливо това дѣло другъ е грабнѣтъ и разработилъ преди ражданьето ми дѣлбата, която ми са падаше. Азъ имамъ прочее едно роденно и придобито право върху всички нѣща необходими за живота.

Не дѣйте ми са смѣя ако ви обадя открито, че ми трѣбвахъ много години до дѣто отървѣ отъ тия лѣжливи и измамливи понятия истинното значенье на *правото*.

(*) Познатия френски економистъ е написалъ върху нѣкой питання отъ общественната икономия, едно популярно еписанье, което носи названье: *Букваръ на работника*. Ний са залавями за превежданьето на нѣкои отборъ статии отъ това еписанье, които ще помѣстимъ въ *Денъ*. Надѣваме са че тѣ ще ползуватъ не малко ония наши читатели, които търсятъ една свѣтлинка въ тъмнината на общественнитѣ питання, които сериозно занимаватъ днесъ всѣки членъ отъ обществото. (Уредн. на *Денъ*).

Човѣка е едно свещенно същество, защото той е най-сѣтната направа отъ твореннето, защото природата не е направила нищо по-разумно и по-осъвършенствователно отъ него. Всѣки отъ насъ като токо са роди сподѣля една такава върховностъ, която прави лицето му непокѣтвано. Всички сме равни по начало, ако не по факти, защото ний участвуваме всички въ единъ величественъ характеръ. Ний сме всички свободни, така що нѣкой отъ насъ не може на сила да наложи волята и исканията си другиму. Правото, то е ненасилваността на човѣческата личностъ; нищо по-малко, нищо повече.

Ако планетата, която ний обитаваме, бѣше единъ земенъ рай, даденъ на всички човѣци, които сѣ родени или сѣ на пѣтъ да са родятъ, за да са наслаждаватъ безъ трудъ, то акта на тоя подарѣкъ щѣше да осигури за всички ни еднакво право върху всички потрѣбни, полезни или приятни блага и притежания. Ний щѣхъ да си раздѣляме радостта отъ общото владѣнье, освѣнъ дѣто са лишимъ малко за новороденитѣ. Покарайте по нататѣкъ предполагањето за единъ земенъ рай, и вий ще видите човѣческия родъ да живѣе на земята както мухитѣ въ нѣкоя *транезария* (стая за еденье). Поколенията ще са наследватъ безкрайно презъ върволица столѣтия, и тия честити животни не ще сѣ осъвършенствували нищо нито около себе, нито въ себе.

Това, което прави величнето и славата на нашия човѣчески родъ, то е мѣхотията за живѣенье въ която сме захвърлени. Като са раждами, ний донасями нужди повече отъ нуждитѣ на всички животни, каквито и да сѣ тѣ, и земята ни отрича опѣрничаво това, което може да ги удовлетвори. Тя дава само на труда, на залѣганьето; ако ний искаме прибѣжища, облѣкло, храни, ний сме длѣжни да ги извоюваме отъ нея и да ги изтеглимъ изъ пазвата ѝ. Всички полезни човѣку блага, сѣ награда отъ собственитѣ му трудове.

Отъ което излазя, че труда е упражненіе на нашитѣ способности (дарби), и че който са упражнява, то той са осъвършенствува. Слѣдователно, потрѣбността да подобримъ природата около насъ, ни увлича безъ да щемъ да станемъ и сами ний по-добри. Додѣто човѣкъ са осъвършенствува, въ него са раждатъ нови потрѣби, които го каратъ да има нови залѣгания и така го водятъ да са издига непрестанно надъ себе си: това е историята на прогреса въ човѣчеството.

Отъ нѣколко години насамъ много са е говорило за единъ човѣкъ, който живѣе като дивакъ въ Варскитѣ джбрави. Като маниакъ (налудничавъ), той е нигересатъ, и усилията, които прави за да смали своитѣ нужди, заслужватъ вниманьето, което имъ са отдава. Но тоя почитаемъ полвинъ-людъ зема наопаки цивилизацията. Да *харчимъ* твърдѣ малко и да провзвеждашъ нула или нищо, то ще каже да са приближавашъ до добитѣка. Тоя клетъ дяволъ на путо ще са ограничава въ строго-потрѣбното, той ни обира (краде), защото ще умре несъстоятеленъ (дѣлжникъ) и той нема да заплати на обществото нищичко за жертвитѣ, които то е направило за него.

Самъ казва много добръ, че най-циви-

лизования човѣкъ е тоя, който произвежда най-много и харчи най-много.

Сравнете мързеливия Индусъ, който работи единъ четвъртъ отъ часа за да спечели една шена оризъ и съ това си живѣе цѣль денъ, съ английския работникъ, който иждивява месото, зеленчуците, бирата, вѣлната, газа, вѣглищата, рудитѣ, и слѣдователно произвежда. Кой сега отъ тѣзи двамата прилага повече връзъ капитала на човѣческия родъ?

Ако вий искате да разберете потрѣбитѣ, които е породила у васъ цивилизацията и изворитѣ, които ви е създала, то предположете че всички тия извори ви липсватъ завчасъ и че вий са намѣрватъ самъ самнитѣ отъ рудитѣ потрѣби въ единъ островъ пустиненъ.

Нека речемъ, единъ човѣкъ тридесетъ и петъ годишенъ, во всичката сила на възрастта си, снаженъ, упражненъ, вѣщъ, просветенъ както щете, но самичкъ и голъ на едно мѣсто дѣто човѣшка нога не е стѣпвала. Колко дни му давате да живѣе?

Предположете острова, колкото щете богатъ; десетъ метри растителна земя по всичката повърхнина на почвата, и всички дървета, които могатъ да растѣтъ безъ разработване. Водата да е пълна съ риби, въздуха населенъ съ птици, корията да изобилува съ всѣкакъвъ дивячъ. Но дивяча, както и рибата, не отива предъ смъртта; потрѣбни сж оржжия, клѣтки, мръжи за ловене. Та и природнитѣ плодове отъ почвата сж изобщо безвкусни а по-нѣкога и отровни. Най-подиръ човѣкъ не може да живѣе съ сурави храни, а огъня му липева. Огъня! едно ничтожно нѣщо за единъ Руссенецъ, който има кибритни клечки въ своя джобъ и който тѣпчи изъ улицата толкова захвърлени йоще горящи цигарета. Но задълбочете са само малко въ Стара-Планина, нека ви прихлуи и нощта, пакъ да бжде студъ, че тогава опитайте са да си набавите огънь както двацѣтъ, като търкатъ двѣ дървени късчета. Уморяването ще дойде по напрѣдъ отъ искрата.

За направата на една най-никаква стрѣха, нека речемъ на една колибка отъ вършенякъ, нека да имаи една брадва, едно ножче, едно сѣчиво каменно или жѣлѣзно, но доволно остро за да прѣрѣже дървото. Уви! първия късъ жѣлѣзо кждѣ ще остане надалѣчъ ако са туримъ въ природно състояние! Колко поколѣния сж са мѣчили за да постигнатъ тая цѣль! Въ Цариградъ едно ножче са купува за единъ грошъ, една кутия съ кибритъ, за десетаче, едно хлебче, за десетаче, и никому не идва на умъ че първия огнепалителъ, че първия орачъ и първия ковачъ сж били турени въ реда на боговетѣ.

(продължава са).

ЗА ХОЛЕРАТА.

(Продължение).

Ний казахми, че необходимитѣ условия за сѣществуването на микрозоеритѣ сж топлината и влагата.

Нуждно е, щото тия болестотворни дѣйци, сирѣчь тия микрозоери, да са намѣрятъ въ реченитѣ двѣ условия за да са породятъ и да даждѣтъ мѣсто на явления

върху органическитѣ вещества, които тѣ избиратъ.

Термометра и хигрометра играятъ прочее главна роль въ появяването на епидемическитѣ прилѣпчиви болести. До днешенъ денъ тая истина са видяше да избѣгва отъ ученитѣ, които са предавахъ на изучаването на тия болести.

При това, еднакви явления, които са раждатъ постоянно въ мѣстата, нападнати отъ епидемическитѣ бичове, могатъ да убѣдятъ даже и най-невѣрующитѣ, че влагата е единствения разпространителъ дѣецъ на тия болести.

Всѣки пътъ, кога една епидемия са появи, народитѣ, безъ да могатъ да си истѣлкуватъ това инстинктивно чувство, отдаватъ я на нѣкоя отрова, която са намѣрвала въ водата. Е добръ, ако разгледаи това протонародно чувство въ всичкото му научно пространство, ний ще дойдемъ до тамъ щото да потвърдимъ че водата, тоя необходимъ за спазването на живота елементъ, трѣбва да са гледа като самия и единственъ болестотворенъ дѣецъ, сирѣчь че чрезъ водата ни идватъ прилѣпчивитѣ болести.

И дѣйствително, кое друго отъ тѣлата щото съставятъ нашия свѣтъ, е по-заможно да са раздѣли на твърдѣ малки атоми, ако нѣ водата? . . . И отъ друга стѣрна, кое друго тѣло притежава нужднитѣ свойства за да са оприличава на всичкитѣ плаващи въ атмосферата вещества?

Като проникнемъ до нѣйде въ дѣйствието на това водно вещество, за появяването на болеститѣ, ний ще видимъ че безъ неговото посредство възвръщането имъ е съвсѣмъ невъзможно. Холерата, която въ каприциозния си вървежъ нападаше въ 1871 год. населенята въ Цариградъ, представяше единъ паразитенъ примѣръ на тая истина.

Водата, като е едно водно тѣло, различаемо безконечно, и което може да са оприличи на всичкитѣ тѣла, може слѣдователно, като са досѣга до нечисти вещества, да изгуби първитѣ си свойства и да стане така главния дѣецъ, за да не кажемъ единствения за разпространяването на болеститѣ.

При това не трѣбва никакъ да помисляте, че сме изгубили отъ очи важната роль на въздуха во време на епидемитѣ. Нѣ; но атмосферата не изврѣшва, споредъ насъ, едно влияние толкова забѣлежително колкото водата върху смаляването или разпространяването на една прилѣпчива болестъ. Водата е главния дѣецъ, който служи за главенъ проводникъ на разпрѣсването на владащитѣ болести.

Може би да възразятъ, че съществуватъ много тѣла, които притежаватъ едно гибелно и смъртоносно дѣйствие, така както вонѣщитѣ испарения на гиритѣ, поминитѣ ипр. Истина е, че тия разни дѣйци могатъ да спомогнатъ за разпространяването на една болестъ, но не е възможно да ги наредимъ помежду тия сжщинско производителни причини.

Нечистотитѣ на градовѣтъ по источнитѣ мѣста и миазмитѣ, които излизатъ отъ тѣхъ, сж станжли пословични, когато една частъ отъ Европа е могла да са избави отъ влиянието имъ, чрезъ употребяването на гигиеническитѣ правила.

Но тукъ сме длъжни да прибавимъ че, во време на болестта, сѣтинитѣ не

сж наспоредъ взетитѣ мѣрки понеже са забѣлѣжило, че тамъ, дѣто публичното здравье е обградено съ всички желани предпазвания, числото на жертвитѣ е тоже толкова голѣмо, ако не по-голѣмо отъ колкото въ азиатскитѣ градове.

Това дѣло, познато отъ цѣлия свѣтъ, доказва че, ако здравината на единъ градъ е отъ голѣма важность, то тѣ вече не може да прѣпятствува на разпространяването на една епидемия, когато по една или друга причина болестотворния зародишъ са е вмъкнѣлъ въ него.

Прочее, не трѣбва никакъ да търсимъ въ гигиеническитѣ условия на многочуднитѣ сѣдища причината на това явление, но въ единъ елементъ, който съединява въ себѣ свойства за разпрѣсването на смъртоноснитѣ дѣйци помежду всичкитѣ класове на населението.

Изучете водата, що служи за обикновенното употребяване на живота, и вий ще са убѣдите завчасъ, че тѣ служи за проводникъ на разпространяването на болестотворнитѣ елементи. Това, що изказвами, е слѣдствие на забѣлѣжванията въ самитѣ мѣста, които холерата е избрала за да поженва жертвитѣ си.

Слѣдъ толкова опити и дѣла става очевидно, че водата е единичния елементъ, който съдържа въ време на холерата, зародиша на тая ужасна болестъ и чрезъ нейното вмъкване въ човѣческия организмъ, човѣкъ добива това зло, подъ което той подпада и умира почти неизбежно.

Ще ни попитатъ, какъ става щото холерата или друга нѣкоя прилѣпчива болестъ, прѣсѣква нѣколко време слѣдъ появяването си, ако тѣ са разпространяване чрезъ водата. Това става така, защото зародиша изчезва въ сжщата вода, въ която той са е намѣрвалъ по-напрѣдъ.

Върху тоя предметъ ний трѣбва да са съвѣтваме отъ трудовѣтъ на ученитѣ естествоиспитатели и особенно отъ трудовѣтъ на Пастѣра. Въ тѣхъ вий ще намѣрите едно голѣмо число опити, които доказватъ, че състоянието на водата са измѣнява на всѣка минута, и, че много води, въ които сж са намѣрвали зародиши и органически вещества, ставатъ чисти и вече не съдържатъ, поради кислорода въ въздуха и поради други физически причини, зародиши надарени съ животъ и съ мърдане.

Невъзможно е да са простремъ твърдѣ на дълго да изложимъ въ тоя сѣчленъ всички доказателства, които поддържатъ това що казахми. При това едно просто испитване на разнитѣ явления, които предшествоватъ и придружаватъ холерата въредъ дѣто тѣ са е появила, е доволно за да докажемъ истината на нашитѣ потвърждавания.

Какво са забѣлѣжава у злочеститѣ жертви на азиатския бичъ? — едно характерическо различаване на водното тѣло що обикала въ червата ни. Е, добръ, това биоще въ очи явление не трѣбва да избѣгва внимането ни.

За да може да са различени водното тѣло или кашата, която е разпрѣсната въ тѣлото ни, трѣбва да са е вмъкнало нѣкое друго чуждо тѣло, което чрезъ своитѣ химически и органически свойства да може да различаи първото.

Но ний май преминахми границитѣ, които си бѣхми начертали. Време е прочее да са спреми на нѣкон разгледа-

ния, които са препоръчват на всички ония хора, що сж задължени да бдижт надъ здравето на обществото.

Тайната на предварданъето отъ холерата споредъ насъ е открита, тя са състои въ развалянето на водитѣ, които служатъ за общото храненіе.

Трѣбва прочее да прецѣждамъ водата презъ вѣглища и ако това е невъзможно, то тогава да я възварявамъ; трѣбва да са задължимъ штоо венчикитѣ хора да са съобразятъ съ това нѣщо. Да, опита ни доказва по единъ положителенъ начинъ, че водата е единичното вещество въ което са намѣрва холеротворния зародишъ, и че чрезъ нея той са вмѣква въ чело-вѣческото тѣло.

Болестъта е нападала, точността на дѣлата за които говоримъ, тѣ не сж са забавяли да потвърдятъ, че въ холерическитѣ кѣщи жѣртвитѣ си предаватъ болестъта като пиятъ отъ сѣщитѣ сѣждове; че най-послѣ, холерическитѣ удари въ една молепсана кѣща сж наспоредъ числото на сѣждоветѣ, които служатъ за употребяване на водата.

Единъ само холерикъ може да зарази цѣла махала даже и цѣлъ градъ, ако ли той пие вода на много мѣста и е оставилъ така зародиша въ сѣждоветѣ, съ които си е служилъ.

Отъ всичко това излиза, 1^о) че вируса вмѣкнатъ въ единъ градъ чрезъ единъ холерикъ са развива въ организма на болния на когото изверженията са натрупватъ въ кѣшната и въ махлата дѣто тя са намѣрва; 2^о) че водата е главния и единствения проводникъ на холерата; 3^о) че публичната игиена играе второстепенна роль въ распръсването на тая болестъ; но че безъ игиената на водата, венчикитѣ мѣрки предприети съ намѣрние да спржтъ бича сж цѣла утопия; 4^о) че най-подиръ холерата може съвършено да са въспрѣ въ появяването си, ако само са пречистятъ водитѣ които служатъ за употребяване въ градищата. Ний ще са повърнемъ до-пѣти да поговоримъ за предпазителнитѣ мѣрки, противъ холерата.

ЗА РАСТЕНИЯТА И ТѢХНОТО ХРАНЕНІЕ.

(Продължение.)

Другото средство, което силно дѣйствува за уголѣмяване плодотворната дѣятелность на земята, е така нареченото *изсушаване* или *дренажъ* (отъ английската дума to drain — пресушаване). Въ земята са намѣрва, въ нѣкои мѣста, твърдѣ много вода, която бива за растенията не по-малко вредителна, отъ колкото кога я нема. За да са премахне излишното количество отъ нея, ископаватъ много или малко дълбоки — споредъ мѣстото — канали (прокопи), като имъ даватъ съврешенно потрѣбната полегатость. Повечето пѣти тия канали са ископаватъ до три крака дълбочина. Дѣното на канала настилатъ или съ храстѣе, или, йоще по-добрѣ, съ глинени кюнкове. Като са втикнатъ кюнковетѣ единъ въ другъ, тѣ правятъ единъ непрѣсѣкнатъ водоточенъ каналъ. Като са свѣрши това, засипватъ послѣ пакъ каналитѣ. Крайната частъ на трѣбата, коя-

то е въ земята, докарватъ я така, штоо излишната вода да може да захване да тече, а слѣдъ нея вече тече и другата. Тогава и топлината и въздуха свободно можатъ да проникватъ подъ земята, и да произвеждатъ въ нея тия благотворителни дѣйствия и измѣнявания, съ които са възбужда много или малко успѣшното развиване на растенията. Излишната вода може да са набира въ земята нѣ само отъ дѣждоветѣ и отъ снѣговетѣ, а йоще повече и отъ спирането на водитѣ, които текжтъ изъ подземнитѣ пѣтеки, т. е. въ междини отъ съединяването на такива земи, които твърдѣ лесно пропускатъ вода (напр. мергеля, песъчината и др.). Като оставяме тая образъванитѣ земеделници сж разумѣли всичката полза, която може да са докара съ отдалечаване излишната вода отъ полето, види са отъ това, че и древнитѣ Римляне сж са ползовали отъ *дренаженъето*.

Храстѣлака (особенно елховия) са употребява на мѣсто кюнкюве само когато нема послѣднитѣ, или когато нема доволно. Храстѣлака не може да докара такава полза, каквато кюнкюветѣ. Макаръ отъ горѣ на храстѣлака, преди да зароятъ земята, турятъ стели отъ трѣва, празднитѣ пространства обаче на храстѣлака пакъ са запущватъ, и водата не може свободно да тече презъ него. Разносикитѣ на дренажнитѣ трѣби, могатъ да са посѣрчатъ отъ ползата, която сами тѣ ще докаратъ на земята, защото въ такъвъ случай ний ще имамъ изобилно сѣно и изобилни жетви.

Като са ископва излишната вода отъ полето или отъ нивата, неволно са отваря питанье: незначатъ ли са заедно съ водата и драгоцѣнитѣ хранителни за растенията начала? Съ опитъ е доказано, че нѣ — че водата, като са раздѣля отъ земята, не занася съ себе нищо отъ тия хранителни начала. Горния плодороденъ слой (пластъ) на земята, т. е. сѣщия тоя слой, който най-близо и скоро служи за храненъето на растенъето, като да задържа въ себе си венчикитѣ вещества, сгодни за това храненъе, и не ги отпуща на водата да ги отнесе, колко силна и да би била въ теченъето си. Може да са направи опитъ така: въ сѣждъ, на когото дѣното да е цѣло отворено, туря са нѣколко земя отъ тоя плодороденъ слой и са полива отъ съединяване на разни соли, сѣщественно необходимо нуждни за храненъето на растенията, като: фосфорна, крѣмична киселина, аммиакъ (нишадъръ) и др. т. И въкога водата, като преминува презъ земята, излива са почти съвършено бистра; тия съединявания, които сж въ нея, не оставятъ даже и диря че сж били съ нея, или, ако и да оставятъ, то е обаче въ твърдѣ малко количество, защото венчикитѣ казани хранителни начала влѣзоха въ състава на земния слой; може и да са разумѣе подъ кой начинъ въ подобенъ случай, дѣто вѣтрешния съставъ на земята е само трошливъ песѣкъ, горнята плодородна земна частъ не губи сѣщественнитѣ си начала даже и тогава, когато по цѣли недѣли и мѣсеци преминуватъ презъ нея дѣждоветѣ.

Различнитѣ родове растения извличатъ изъ земята и различно количество хранителни вещества: ржжѣта и пшеницата, напримѣръ, повече отъ колкото гра-

ха и просото. Не е само това: различнитѣ растения извличатъ изъ земята и различни по свойство хранителни начала. Заради това едно и сѣщо растенъе нѣколко години наредъ, на едно и сѣщо мѣсто не може да расте еднакво добро: то извлича изъ земята венчикитѣ тия и сѣщи вещества, като оставя другитѣ, които можахъ да послужатъ за храна на други растения, безъ да са ползова отъ тѣхъ. — Отъ тука са разумѣва, че едно и сѣщо поле тогава само може да дава добро въскогодишно изобиліе, когато въ постванъето на растенъята са гледа извѣстното и разумно устройство. На това е основано така нареченото *плодообращане* или *свообращане*, което е развито до най-висока степенъ въ Германия и въ другитѣ просвѣтени господарства въ западна Европа. То са състои въ това, че на едно и сѣщо поле въ извѣстенъ редъ изъ-година-въ-година промѣняватъ растенъята, повечето пѣти съвършено различни, напр. ѣчемикъ и просо, барабой и ѣчемикъ, тютюнъ и пшеница, кукурузъ и ржжѣ. Слѣдъ нѣколко години извѣстното растенъе изъ ново са посѣва на това поле — това са доказва отъ земеделническитѣ опити, съврешенно съ научнитѣ основания на работата. Въ Германия такъвъ периодъ на преобрѣщане са опредѣля съ дума Fruchtumlauf, което ще рече *плодообращане* или *свообращане*.

По-горѣ са каза, че растенията прииматъ храната си нѣ само отъ земята, но така сѣщо и отъ въздуха съ помощта на листата. Въ послѣдния елучай тѣ прииматъ вода и въглекислота. Въ въздуха са намѣрва извѣстно количество вода, която е въ видъ, ту на мѣнички мехурчета (мѣглата, облацитѣ), ту въ невидимо състоянъе, пара (воденъ газъ). — Освѣнъ паритѣ, въ въздуха има йоще и другъ газъ, който съставя една частъ на въздуха, той е — *въгленната кислота*. Тоя газъ са образува на всждѣ, дѣто дишатъ челоуѣци и животни, дѣто горатъ дърва и вѣглища, дѣто разни органически вещества са намѣрватъ въ вкиснато и изгнило състоянъе. Чрезъ листата и другитѣ зелени части, растенъята смучатъ отъ въздуха въглекислота, и си я присвояватъ. Че са намѣрва много въ растенията отъ това основно вещество, то са види и на опитъ, когато ги горимъ. Освѣнъ въглекислотата, изъ въздуха растенията извличатъ и усвояватъ у себе и другата съединена съ него частъ — азота. Растенъята, на които листата сж широки, извличатъ изъ въздуха хранителни начала повече, отъ колкото ония, на които листата сж кѣси и малки, като напр. кукуруза — повече, ѣчемика и ржжѣта — по-малко.

Когато си помислишъ, че отъ едно мѣнечко сѣменце, може при благоприятни условия да израсте величественно ширококлоняето дърво, то какъ да са не чудимъ на тая могущественна сила на природата, която са потаи въ зѣриото? Цикленото зѣрно слѣдъ 6—8 недѣли развива са и става такава растенъе, което тѣжи близо 2 оки, слѣдователно единъ и половина миллионъ пѣти повече отъ посѣяното сѣменце: въ малко време колко вещество е приело въ себе растенъето отъ земята и въздуха!

(преводъ).

И. Н. Миятовъ.

НЪКОЛКО МИСЛИ И РАЗСЪЖДАНИЯ.

(Продължение).

18. Всичко днес лѣти, всичко са движи, бързотата е средство и цѣль, тѣлото са пренася отъ поле на поле, мисълта иска крилѣ. Ний живѣемъ въ единъ вѣкъ, у който най-злосчастниятъ е тия, които останѣтъ назадъ, колкото върха на една иглица. Трѣбва да са приготвями о-време, да трѣгваме скоро, да са опѣтваме чевръсто, да тичаме като свѣтканица и да пристигваме като молния, — и то не само въ пространство, но и въ всѣко отношение, въ всѣко нѣщо.

19. Знаете ли кой човѣкъ е най-вече презрѣнъ въ днешното общество? — Она, който нема нито доста умъ за да говори и да си дава свободно мнѣнието, нито доста самопознание за да мълчи.

20. Законитѣ, обичаитѣ, езицитѣ, художествата, подлежатъ всички на измѣняване, както имената, състоянието и развиването на народитѣ. Самата правственостъ е вредомъ еднаква и всѣкога ежштата. Тоя е единъ отъ най-здравитѣ принципи, които ни са поеснени въ исторіята.

21. Много пѣти душевнитѣ сили, както тѣлеснитѣ, сѣ плодъ на самовъздържането и самодѣятелността.

22. Не само че не трѣбва да гледаме на човѣцитѣ повърхностно, но и въ работитѣ имъ даже, за да ги познаемъ, трѣбва дълбоко да ровимъ. Въ великитѣ, въ важнитѣ общественни дѣла, човѣцитѣ са показватъ така както имъ са види по-добрѣ, така както имъ иде по-отрѣжкѣ; а въ малкитѣ нѣшта тѣ са показватъ такива каквито си сѣ.

23. Ще доде време, — кой не би го неповѣдалъ? — когато всичкитѣ народности ще си простратъ приятелска десница, и ще замѣнятъ междусобнитѣ си ненависти съ най-жарко братолюбие.

24. Едно общество, единъ народъ, които сѣ научени да безсѣйтъ името си, които са вдаватъ въ безбожието и въ сладострастията, безъ искрица достолѣние, приличатъ на едно здание, основаната на което сѣ положени надъ едно пѣсечливо мѣсто; рано или късно то е назначено да падне въ развалини. Отворете исторіята на Византийската Империя, преровете лѣтописитѣ на толковато други стари монархия, изчезнали вече отъ лицето на земята, и вий ще са убѣдите въ тая истина.

25. Мира, равенството, и освобождаването на съвѣстѣта сѣ днесъ самитѣ начала на образованитѣ общества. Преди шестстотинъ години, нашитѣ праотци мисляха съвѣмъ иначе; за тѣхъ славата са заключаваше единствено въ битвитѣ и въ кръвопролитнитѣ войни; злосчастieto на тѣхнитѣ събѣди правеше радостѣта имъ. Убийствата, кознитѣ, бѣхъ тогава, така да рекъ, едни отъ условията на живота. . . . . Колко време е трѣбвало да са измѣни свирѣния духъ на човѣцитѣ! . . . .

26. Отъ дванадесетъ луди, единадесетѣ сѣ подлудѣли отъ много умъ, половина човѣкъ отъ малко пари, и друга половина отъ скърбъ.

27. За какво е единъ уменъ човѣкъ, ако той не е разбралъ законитѣ на всеобщата взаимност, връскитѣ на междусобнитѣ интереси, условията на

всемирното добродетелство, — или, като ги е разбралъ безъ да ги турне въ дѣйствието, — ако той са мисли свободенъ да употреби уметвенитѣ си способности за своя смѣтка, за свой интересъ, за свое удоволствие?

28. Да правимъ добрини на непризнателни човѣци, да ги задѣлжаваме съ безбройнитѣ си помощи и да ги гледаме като ни хулѣтъ, това е, отнѣтина, голѣмо нещастие. Но колко по-голѣмо нещастие е да са задѣлжаваме на непочтени и коварни души?

29. Можешъ по-скоро да направишъ да та обичатъ, сир. да станешъ милъ и драгъ отъ колкото да направишъ да та почитатъ.

30. Ако не сме милостиви, ако човѣколюбieto и състрадането бѣгатъ отъ сърдцето ни, то въ сѣщото време, правосѣдието ще бѣга отъ ума ни.

Ст. Н. М.

Да, така! вѣкъ не е ведро
Небето за мене;
Въ тма корабчето ми бѣдно
Кждѣ да са дѣне?

* * *

Скита са то въ срѣдъ морето
Отъ бури житейски;
Блѣскано е и разбито
Отъ страсти човѣшки.

* * *

Но не губѣж азъ надѣжда,
Мжжкѣ ще са борѣж
Като не щж ни да гледамъ
Врагъ: *сждба-неволя*.

* * *

Отъ разбитата си варка
Сбирамъ останкитѣ,
И на повърхуна морска,
Трѣгвамъ по волнитѣ.

* * *

Съ твърдостъ, куражъ, постоянство,
И съ силна вѣра,
Ако нѣ днесъ, то пакъ утрѣ
На брѣга ще сварѣж . . .

* * *

Да! ще сварѣж да искочж
Цѣлѣта си да стигж;
До тогава бодростъ, братя!
Не щж ни да мигж . . . .

—

ВЪТРЕШНИ НОВИНИ.

Цариградъ, 12 Юлия, 1875.

Вѣстникарството на едно мѣсто има дължностъ преди всичко да бѣде най-безпристрастенъ съобщителъ на дневнитѣ събития, най-нелицеприятенъ оцѣнителъ на разнеквающитѣ са питання и най-точенъ пояснителъ на всичко, което иска поесняване.

Така смя разбирали и така разбирами ний вѣстникарството. Обаче нѣ всички сѣ съгласни съ това мнѣние. Има даже такива журналисти, които открито смѣятъ да проповѣдватъ че искаването на всѣка истина, такава каквато си е тя, нема си мѣстото и дору е глупостъ поивкога. До колко е съгласно това сжждене съ здравия разумъ, ний не щемъ да разгледваме; потрѣбно е обаче да обадимъ, че никога не можемъ да бждемъ

съгласни и всѣкога сѣми готови да осждимъ оная вѣстникарска тактика, която държатъ на много мѣста и мнозина, тактика, която състои именно въ това: да са ласкае народа, да са гжделичка като му са даватъ новини, съобщения, и размисления по негова вкусъ, безъ да са гледа да ли тоя вкусъ е нормаленъ или разваленъ; да са гали като му са приказватъ за него все такива нѣща, които го правятъ да мисли, че той чини много повече отъ колкото дѣйствително чини, че той стои много по-горѣ отъ колкото е въ самата работа.

На късо да кажемъ, ласкателната политика, която може да държи едно кое да е вѣстникарство наспротивъ единъ народъ, е политика достойна за изобличаване. Тя заслужава да са удри съ топора на критиката, дързостно и безстрашно.

* * *

Да! злоупотрѣбене и голѣмо злоупотрѣбене е да държимъ обществото, народа въ една сфера отъ понятия лъжовни за самага него, сирѣчь да го държимъ въ самооболсене. Нѣ лъжовни понятия, нѣ ласкателства, нѣ извратени свѣдѣния, нѣ на полвинѣ неказани нестини, нѣ повърхностни знания, нѣ слаби и непълни оцѣнения върху нѣщата, дължи на публиката вѣстникарството, защото всичкитѣ тия сѣ болестотворни начала, които са промѣкватъ въ организма на обществото, и работятъ съ времето наедно така що, единъ день болестѣта са проеява изневидалица.

Отъ що това? питатъ са тогава всички, отъ дѣ това зло, какъ са породи тая нечаканна болестъ, отъ дѣ та на кадѣ тая злочестина. И сѣдатъ тогава разни критици да критикуватъ, философитѣ да хитруватъ, публициститѣ да разискватъ и да търсятъ потеклото на злото, разбира са, нѣ тамъ дѣто е то, а нѣкждѣ дѣто го нема. Кому би дошло на умъ, че едно просто непоясняване на положението, на дѣйствителното стоење на единъ народъ, може да бѣде потеклото на общата и голѣма злочестина? Кой би са досѣтилъ че злото е дало върхъ нѣ за друго, а само защото преди време въ мрачинитѣ и въ тъмнитѣ е сѣяно семето му отъ нѣкоя ласкателна, спекулативна и не далегледна ржка?

А всичко това е истина; истина историческа, истина осветена отъ обстоятелствата!

* * *

Да са държи прочее въ ясно познание върху нѣщата читающата публика, това е дължностъ на всѣки мислящ вѣстникарь, на всѣки ратникъ на мисълѣта въ публицистическото поле.

Нашето вѣстникарство, защо да скриемъ това, не е изпълнявало всѣкога въ това отношение своята служба наспротивъ народа. Едни отъ тѣхъ не сѣ искали и не искатъ да му даждѣтъ точни понятия за работитѣ, чисто и просто поради нѣкои свои частни спекулативни цѣли. Ний искаме да привлѣчемъ тѣхното внимание върху тия нѣколко редове. Ний ги молимъ да са поразмислятъ върху лопитѣ дору поразителнитѣ сѣтнини, които бихж произлѣзли отъ това дѣто тѣ или лѣскаятъ народа, или криятъ отъ него и не искатъ да му пояснятъ ония нѣща, които го интересуватъ до нѣмай-кждѣ.

По случай дължни сме да забълбжем и това, че ония от съвременните наши публицисти, които в своята ревност да бждат върни на своята мисия, намърват грамадни препятствия въ изпълняването ѝ.

Ний оставяме на стърна всички други; ний оставяме на стърна неистъкуванното онова немарение, което показват въ поддржката на вѣстникарството нашите български читатели; ний оставяме тоже на стърна различните и немалобройни спънки, които сме дължни да срѣщаме всѣкидневно отъ нѣкои и други *приятели*; ний искаме да кажемъ за будото, за черното онова будо, което теглятъ върху нашите екзархийски работи нѣкои си. Въ такова положение като са намърва българския вѣстникарь, той не може да има всѣкога точни свѣдѣния върху тия работи. Туй е едно такова обиждане, което пристига все повече и повече къмъ степенъ, който не може да са търпи. И ний ще бждемъ принудени единъ денъ да извиками!

Смущенията, станали въ Херцеговина причиняватъ различни тълкувания въ Цариградъ отъ стърна на публиката и на журналистиката. Имаше погрѣба отъ нѣкои точни свѣдѣния, за уталагане на духоветъ. Всички обаче новини, които идятъ на послѣднѣ, ни увѣряватъ че нема защо да са стрѣсками отъ едно незначително размирие, причинено на мѣстото по поводъ на нѣкои злоупотребиения въ даждестбирането. Ний ще приведемъ между това и свѣдѣнията, които ни съобщава по тоя предметъ *Найе-Фрайе-Прессе*, нѣмски вѣстникъ, който са издава въ Виена и са занимава твърдъ много съ работитъ на Истокъ.

Новинитъ изъ Черна Гора до *Найе-Фрайе-Прессе* говоряли че князь Никола държи най-голъмо предпазване спрямо движението, което е вече избухнѣло. Той събралъ на съвѣтъ старѣйшинитъ и войводитъ, и тоя съвѣтъ рѣшилъ да са пазни най-строга неутралност и да варди предѣлитъ съ голѣма бодростъ. Въ това сѣщото време една *повеля* (заповѣдъ) забранява на Черногорцитъ да даждатъ дору най-мъничката помощ на бунтовницитъ, или само да иматъ съ тѣхъ нѣкое тайно сношение. Строги наказания били приготвени за оногова, който наруши издадената повеля.

Вѣстника *Глас Призгорца*, при всичкитъ си познати симпатии, които има къмъ работата на Югославенскитъ народи, предпазливо говори по поводъ на послѣднитъ бунтувания. «Наистина, говори *Н.-Ф.-Прессе*, въ Черна-Гора са е извършило голѣмо преобразование отъ когато не става вече дума за подвигитъ на прочутия агитаторъ на Херцеговина, *Лука Вукаловичъ*.»

Въ единъ отъ по-новитъ си бройове, ето пакъ що говори *Найе-Фрайе-Прессе*:

«Бунтуването въ Херцеговина, споредъ най-послѣднитъ ни вѣсти, са вижда да е отъ естество доволно незначително. Смутителнитъ членове, които обнародвахъ върху тая работа нѣкои вѣстници и други, бѣхъ твърдѣ много прекалени. Истина, имало е пролята кръвъ; имало е споречквания между турскитъ солдати и християнскитъ селени, но тукъ не е никакъ думата за политически бунтъ

нито за нѣкое дигане глава отъ стърна на Югославенитъ. Изпомежду разбунтуванитъ намърватъ са и много Мохаметанци; прочее това не е нито религиозна препирня, а то е чиста и проста една протестация противъ нѣкои данѣци и противъ начина на сбирането имъ, начинъ който употребяватъ бирницитъ.

«Надзора, който извършва Австрия въ този случай е налаганъ отъ едно благоразумие твърдѣ природно. Но възстането което, отъ друга стърна са подновява комахай всѣка година все по това време, е пристигнѣло на своя край. Всѣка страна е заровила своитъ умрѣли и мина ше пакува до идущата жетва. Това е, тѣй да кажемъ, въ нравитъ на страната. Европа нема що да са безпокои за това.»

Между това ето що срѣщаме въ *Курье д'Ориант*: «Ето върху Херцеговинскитъ смущения нѣкои подробности на които точността ни е гарантирана: Прѣди три седмици 150 до 160 жители отъ Невизинъ, село лѣжаще тридесетъ километра отъ Мостаръ, забѣгнали на черногореката земя за да са отгърватъ отъ заплащането на даждията, и да попросятъ помощта на подчиненитъ на княза Никола Черногорци. Черногорскитъ власти употребили добритъ си услуги при царскитъ власти и испросили щото бѣжанцитъ да са завърнатъ въ огнищата си безъ да ги закачатъ. Дѣйствително тѣ са завърнали. Нъ щомъ пристигнали въ селото си, Невизичанитъ, вмѣсто да стоятъ мирни, изгонили агентитъ на мѣстната власт и накарали нѣколко сѣсѣдни села да влѣзатъ въ движението. Буйствата наченжли чрезъ нападането на единъ керванъ стока; тоя керванъ са разграбилъ, и нѣколко мюсюлмани които го придружавали са убили. При все това Портата преди да дѣйствува строго, дала заповѣдъ на комисаритъ, които сѣ натоварени съ опредѣлението на предѣлитъ, да направятъ единъ испитъ върху причинитъ, които сѣ накарали селянитъ да сторятъ толкова виновни прекалености. Комисаритъ отишли при тѣхъ и употребили всѣкакви убѣждения за да ги вкаратъ въ длъжността. Безполезни усилия; бунтовницитъ упорствували да не разбиратъ отъ дума. Предъ една подобна упоритостъ, Правителството дало заповѣдъ на босненския валия, който е въ сѣщото време главенъ командантинъ на настаненитъ въ тая областъ войски, да испрати на мѣстата достаточни сили за да възстановятъ тишината. Ний са надѣваме да са научимъ скоро, че това движение което нема никаква политическа важностъ, са е задушило въ раждането си безъ голѣмо кръвопролитие.»

Въ тия послѣднитъ дни въ Сирия сѣ избухнѣли нѣкои смущения. Нѣколко Алжирци, които имали за свой главатаръ нѣкого си Али, роднина на Абд-Елкадера, нападнали похода за предирки въ Палестина. Между това членове тѣ на похода могли да отблѣснатъ нападателитъ подиръ нѣколко часове борба. И отъ двѣтъ стѣрни е имало ранени.

Едно званично съобщение вѣства, че по заповѣдъ на Султана, мѣсечната заплата на Вел. Везиръ са снema на 50,000 гроша, а мѣсечнитъ на главнитъ вила-

етски управители са раздѣлятъ на двѣ категории, отъ които единъ ще приематъ 25,000 а други по 20,000. Министритъ на търговията, на общенародното просвѣщеніе, мюстешара на великия везиръ, министра на гюмрюка, министра на архивитъ и градския управителъ ще приематъ всѣки мѣсечно по 20,000 гроша. Колкото за посланницитъ и военнитъ наши, понеже тѣхнитъ мѣсечини сѣ наспоредъ нуждитъ имъ, тѣ ще си останѣтъ както си сѣ.

Всички други чиновници били въ служба или оттеглени, които зематъ повече отъ 3000 гроша мѣсечини, ще имъ са отсича половината отъ стойността която надминава 3000-тъ гроша. Тѣй който зема 4000 ще зема 3500, а които 6000 ще зематъ само 4500. Тая мѣрка ще са тури въ дѣйствиe отъ 1й Юлия, тая година.

Знаятъ читателитъ ни, че една комисия бѣше натоварена да промисли за уравниването на бюджета на държавата, който както е извѣстно показва истеклата година единъ ачиклжкъ отъ петъ милиона лир. тур. Тая комисия като първо дѣло има предложението на везиря за намаляването на мѣсечината на високитъ чиновници 4 на 6. Въ второто си засѣдане щѣла да са занимава върху разработването на рудницитъ и на корнитъ и върху подобряването на земедѣлието, така що на селенитъ да стане по-леко плащането на данѣцитъ.

Въ третото си събрание преобразователната комисия, подъ председателството на великия везиръ рѣшила да направя нова реформа въ много кѣонове по управителната администрация; помежду другитъ реформи влазя и реформата за унищожение на нѣкои служби, които са гледатъ като несползени. Всичко това показва че са търсятъ да са зематъ нѣкои по-важни мѣрки за подобряване на бюджета.

Турското правителство платило значително количество на г. Круппа, за топовѣтъ отъ новата система. Като подтвърдява тая новина единъ нѣмски вѣстникъ казва, че това исплащане е станѣло за да са доплати единъ борѣтъ отъ 460,000 лир. които Портата дължала г. Круппу за 900 топчийски пвеси. Споредъ сѣщия вѣстникъ правителството е поржчало йоще нѣкои военни потрѣбници въ Есенскитъ фабрики.

Споредъ *Вакжтъ*, преобразователната комисия имала намѣрение да преобрази *валиицитъ* на *мютесарифлици*, а мютесарифлицитъ на *каймакамлѣци* и така нататѣкъ, тѣй що занаятѣтъ службата главенъ вилаетски управителъ ще бжде унищожена.

Пишатъ изъ Монастиръ (Битоля), че единъ пожаръ избухнѣлъ въ тоя градъ и опустошилъ комахай половината отъ пазаря. Додѣто спржтъ силата на огъня той погълнѣлъ вече въ своитъ пламъци петнадесетъ маази, една джамия, два хамама и три къщи. Не са знаятъ йоще всички загуби.

Разбойничеството, за което съ статистически свѣдения на послѣдно време е изпълнена нашата цариградска журна-

листика, е достигнало до такъв раз-
мъръ, щото Правителството е побързало
да земе противъ него нѣкои по сериозни
мѣрки, споредъ *Фарз-дю-Босфоръ*. Глав-
нитѣ вилаетски управители и на онѣзи об-
ласти, които сѣ нападнахтѣ отъ разбойни-
ци приели сѣ заповѣди да зематъ енер-
гически мѣрки за да турятъ край на
тоя бичъ. Солдати ще бждѣтъ испрово-
дени по дирята на злочинцитѣ, и въ гра-
дищата всички *постове* ще бждѣтъ за-
силени съ многобройни *караколи*. Ако
тия заповѣди са изпълнятъ точно, ще ста-
нѣтъ важни издирвания, казва *Фарз-дю-
Босфоръ*. Освѣнъ това, тоя пѣтъ трѣбва и
неизбѣжно е да са покажѣтъ примѣри отъ
строго наказване помъ като са хва-
нѣтъ виновнитѣ. Неисказанността е
причинила голѣми безредия въ области-
тѣ, за които сми говорили напоследѣтъ.

Положението на Едирненския Вилаетъ
става отъ день на день все по крити-
ческо, казва Въспорския *Фарз*, и жела-
телно е да са помисляше за да са тури
единъ край на злинитѣ, които налѣгатъ
трудолюбивата и почтенна часть на на-
селението. Отъ Стара-Загора пишатъ, че
селенитѣ сѣ потънѣли въ най-голѣма си-
ромашия поради злоупотрѣбенията въ
даждесѣбиране и въ изпълняване на
други служби на управителитѣ, които
отивали дору до тамъ дѣто грабили пари
отъ земеделческата касса, която е опре-
дѣлена да помага на земерботницитѣ.

Ортакой, 12 Юлия, 1875. — Наше-
то *Средно-село* отъ нѣкое време насамъ
е било вѣлнувано едно подиръ друго отъ
новини все възмутителни. Смъртъта на
бившия Макариополски е първото съби-
тие, което най-дѣлбоко покърти нашитѣ
сърдця; но нека ония, на които са пада,
пригодятъ за описването живота и дѣ-
лата на първия поборникъ за черковнитѣ
ни правдини. Азъ ще ви привлѣкжъ вни-
маньето само върху това че тая нечаяна
смъртъ е била причина дѣто нема
никакво завѣщанье отъ покойника, което
са тълкува всѣкакъ и за което азъ щж
са повърна да ви пиша. Колкото за и-
мота, който остави прочутия покойникъ,
той би раздѣленъ помежду тримата му
живи брата, между Екзархията и Епар-
хията на г. Илариона. Въ ковчега на
Екзархията влязатъ около хиляда лири
отъ тоя имотъ и толкова, разбира са, сѣ
дѣлба на Епархията. Онова, което забѣ-
лѣжватъ не малцина, то е че родното
мѣсто на покойника, *Елена*, е била съ-
вършено забравена въ тия обстоятел-
ства. А въ Елена има едно училище
захранато и недоискарано, за което съ-
народницитѣ на дѣда Търновски правед-
но очаквахъ що-годь.

Подиръ това, азъ ще ви поменжъ нѣщо
и за съобщената отъ васъ новина, че е
станѣло рѣшение въ Екзархията за ис-
ключването на дѣда Панарета изъ Си-
нода. Всички комахай одобряватъ това
рѣшение и похваляватъ постѣпката. Ко-
гато непознатитѣ съ тая работа проче-
тохъ вашето съобщение, то мнозина си
помислихъ, че това е една измислица
вѣстникарска, толкова не имъ са вѣрва-
ше да има такава дързостъ въ ония, кои-
то стоятъ днесъ въ Екзархията. Други
поискахъ да скриятъ истинността на
новината, при всичко че я знаехъ за

положителна, и казвахъ какво това е
слухъ пуснатъ да сплани дѣда Панаре-
та. А азъ могжъ да ви увѣрижъ, както вѣр-
вамъ и да сте увѣрени, че рѣшението за
исключване изъ Синода на дѣда Пана-
рета е *fait accompli*, записано въ про-
токола; колкото за това дѣто ви е съ-
общено, че нема да са дава друга епар-
хия г-ну Панарету, ако остане безъ е-
пархия, това не ще е положително.

Твърдѣ за вѣрване е само това, че
е станѣла подобна дума въ Екзархията.

Преди да свършжъ нека ви кажжъ нѣ-
що и за *Читалището*, на което *упра-
вляушето* тѣло обитава нашето Средно-
село. Членоветѣ отъ това тѣло, както са
научаващъ, стѣпили на твърда нога и
рѣшително са заловили да подобратъ
клатящето са Читалище. Тѣ зели най-
здрави мѣрки да продължатъ и издава-
нето *Читалище*, което, увѣриватъ ма,
ще са поевни не слѣдъ много дни, като
почене редовния си животъ. Ако това
всичко са осжществи, а менъ са твърдѣ
вѣрва това, то азъ ще призная за напъл-
но справедливо оцѣняването ви, по из-
бора на новото читалищно настоятелство.

ВЖИКАШИНИ НОВИНИ.

Изборитѣ за *унгарския съборъ* са свър-
шили и въ полза на Унгарцитѣ. Това е
направило тия послѣднитѣ да вирѣжѣтъ
ност до нѣмай кждѣ и даже да смѣятъ
публично да проповѣдатъ че тѣхната по-
литика е основана така твърдо щото не
може я поклати никоя опозиция отъ
стѣрна на австрийскитѣ славени. До кол-
ко може да бжде правъ тоя надмѣненъ
гордъ и прoderзливъ тонъ на Маджари-
тѣ, ний незнаемъ; знаемъ обаче че бор-
цитѣ на славенскитѣ народности въ Ав-
стрийско не спятъ, че макаръ побѣдени
днесъ, не мислятъ да сѣ изгубили земли-
ще подъ краката си. Нека са гордѣжѣтъ,
нека високомѣрствуватъ Маджаритѣ!
«Единодушността ни въ работата на
свободата и на името ни е доволна по-
бѣда за насъ, ако и да наднемъ,» бѣше
казала преди изборитѣ йоще *Застава*.

Сполуката на Маджаритѣ ги е напра-
вила въ сжщото време да бждѣтъ йоще
доволно взискателни напотивъ австрий-
ското правителство. Въ преговоритѣ имъ
върху нѣкои гюмрюшки и търговски
трактати, тѣ искатъ толкова, колкото
самото правителство не може да имъ
отетжпи. Сѣкашъ не сѣ въ договоръ ами
като че ли налагатъ условия. А като
работитѣ отиватъ така що Маджаритѣ
неотетжватъ въ взисканията си, то не
може да кажемъ какъвъ край ще зе-
матъ тия работи.

Додѣто Унгарския съборъ са подно-
вява, Хърватско избира тоже нови чле-
нове за своята скупщина (диета). Нѣ
само че Хърватитѣ тоя пѣтъ трѣбва да
избержѣтъ представители за провинциал-
но си събрание, което има да разисква
мѣстнитѣ новини, ами йоще тѣ иматъ
да избиратъ 34 представители за Пещен-
ската диета.

Нови злочестини въ Франца! Пакъ
наводнения! Подиръ опустошенията на
Гаронна, Евра е починала тоже да става
ужасна и страшна. Като че ли порази-

тления бичъ иска тая година да посѣти
всички департаменти единъ подиръ други.

Но за добра честъ милостѣта въ Фран-
ца е нѣщо неизчерпаемо; можемъ да ка-
жемъ че никога не са е предполагало
да са стекжѣтъ такива помощи, каквито
са показватъ въ тоя случай. Нѣ съ хи-
ляди франки, нѣ съ стотини хиляди фр.,
но съ милиони са смѣтатъ вече днесъ
събранитѣ количества и числото на ми-
льонитѣ вече са събира така щото об-
разува едно значително количество.

Отъ друга стѣрна и по чужбина това
симпатическо и доблосторническо дви-
жение добива все по-голѣми размѣри.

Подиръ Англия, Белгия, Швейцария,
Италия, Австрия и дору Германия слѣд-
ватъ малко-по-малко примѣра, който ний
е даденъ. Това движение отъ великоду-
шна щедростъ, са развива въ не малкъ
обемъ и въ Цариградъ, дѣто г. Бургоанъ,
новия френски посланикъ тукъ, е от-
ворилъ подписка за наводненитѣ злоче-
сти, подписка, която всѣкидневно са по-
крива съ подписанитѣ помощи на ту-
кашнитѣ по-богати хора отъ всѣка на-
родностъ.

Проекта на закона за свободата на
вѣрховното обучение са гласоподавалъ
въ народното събрание на 12 того (н.к.)
съ 316 гласа противъ 261.

Парижкитѣ вѣстници сѣ изпълнени съ
дълги и широки разисквания върху то-
ва рѣшение. *Републикѣ Франсезѣ* възста-
ва съ всичкото си буйство противъ тоя
законъ.

«Защото една исключителна секта,
казва тоя органъ, ни налага алтернати-
вата на подчиняването или на борбата,
ний не искаме да унизимъ до тамъ
френската демократия щото да паднемъ
подъ краката или въ нектѣтъ на непри-
ятеля. Въ присжтствието на примѣитѣ
на черковничеството, подъ заплашването
на това владанье, което вече не са крие,
което туря ржка върху насъ и на кое-
то мрѣжата са простира все повече и
повече върху народа, ний сми принуде-
ни да си припомнимъ че сми чада на
Волтера и на френската революция.»

Републикѣ Франсезѣ има пълно право.
Черковницитѣ тържествуватъ чрезъ рѣ-
шението на питањето за което ни е ду-
мата; черковницитѣ, които, както е поз-
нато, не можѣтъ да не държатъ въ едно
най-нищожно положение вѣрховното у-
чение.

Други листовѣ иматъ убѣждението, че
едно такова рѣшение не би било въз-
можно ни во време на монархията, ни
во време на империята. Даже единъ
членъ отъ събраньето казалъ: «Во вре-
ме на конституционната монархия ний
не можахми никога прие единъ такъвъ
законъ, защото той е съсипването на
общенародното просвѣщение; но за една
республика всѣкога е доволно добро.»

Войската на царя Алфонса въ Испа-
ния са е вдхнѣла отъ единъ новъ духъ
отъ когато правителството е рѣшило да
прекоси трѣвата подъ краката на Кар-
листитѣ въ ония мѣста, които тѣ зани-
маватъ. Испомежду побѣдитѣ които тая
войска нанесла на послѣдно за забѣлѣж-
ване е случая въ който Алфонситѣ
сѣ имали честѣта да са борятъ лично
съ Донъ-Карлоса. Тоя послѣдния като
претендентъ, който бѣше зель подъ свое
началство предвожданьето на войскитѣ,

бше са турилъ на чело да извоювае за себе едно безсмъртно име като привземе Виктория и като направи едно нашествие въ Кастилия. За това най-добритъ карлистски войски били избрани около Виктория. Ръшителната работа е била презъ деня на 7 того. Дописника до единъ берлински вѣстникъ расправя въ своя расказъ, че безъ малко тоя день щѣлъ да бѣде най-злочестъ за войскитѣ на царя. Донъ-Карлосъ билъ стрѣлялъ деветъ батальона наварски върху лѣвото крило на Квезада, занимають отъ генералъ Телла съ три батальона, една батерия отъ крупни топове, и два ескадрона отъ конница. При всичката имъ отважностъ, алфонистекитѣ солдати, твърдѣщо по число, най-послѣ били принудени да са оттеглятъ. Но въ това време конницата управлявана отъ колонела Контрера ги избавила и отблъснѣла назадъ карлиститѣ, които отъ тогава поченала своето оттегляване.

Онова, което е най-интересно въ изучаването на единъ народъ, на едно общество или на една държава, то е да са знае какви сж вътрѣшнитѣ наредби, какви сж характеристичнитѣ черти на членоветѣ, които ги съставляватъ. Нищо по занимателно отъ това! И ний не разбираме наистина, какво ще каже да даваме дълги и широки подробности за сръщането и пригръщането на двама царѣ, за посѣщението на едикой графъ, принцъ или кралъ. Споредъ насъ, най-потрѣбното е да хвърляме погледъ нѣ на външността, нѣ на формата, която лъжи всѣкого очитѣ, а на вътрѣшността, отъ която можемъ да извлѣчемъ нѣкой назидателенъ урокъ.

Така напримеръ, ако ний гледаме само отъ вънка Германия, то трѣбва да исповѣдаме, че тѣзи страна са намѣрва на върха на славата, на величието и на цивилизацията. Нѣ сжщото обаче излаза, ако погледнемъ по-издълбоко на тая широка и непонятна страна. Че това е така увѣряватъ ни нѣкои и други сериозни студии на лични и вѣщи критичари.

На послѣднѣ е излѣзла една брошура въ Парижъ, която носи заглавие *Минжлото и настоящето* отъ Мемора. Меморъ е псевдонимъ, добръ назенъ до сега въ тайна. Това хубаво съчинение ни дава доволно поиятия за многоплачевната сръда на германското общество. То ни учи, че разнородни елементи съставляватъ обществото и че тии елементи като са нахождатъ въ контрастъ еднанъ на други, то и *килението*, което произлѣзва отъ тѣхъ не ни дава нѣкой добъръ резултатъ. На първо мѣсто стоятъ *консерваторитѣ феодалици*. Тѣзи людие оплакватъ своето честито преминѣло и жалятъ дѣто князь Бисмаркъ не са съгласява съ тѣхъ наедно да поразни всичкия неопитни сили на новашката демократия. Тѣ не помалко са ядосватъ князу дѣто той така строго са е заловилъ да гони *клерикалитѣ* или по-право всѣското духовенство.

Подиръ тѣхъ идатъ *свободнитѣ демократи*. Тѣзи людие недоволни отъ настоящия владѣющы строй въ обществото тържѣтъ всѣки пътъ за да направятъ една революция, която би поизмѣнила тѣхното положение. Като социалисти поначало, тѣ търсятъ доброденствието на всички работници въ радикалнитѣ мѣр-

ки, които немогѣтъ да бѣдѣтъ освѣнъ гонени отъ стърна на правителството. На трето мѣсто стоятъ *добритѣ католици*. Тия хораца иматъ за принципи да живѣятъ въ помирение съ вѣрата и съ папата, слѣдователно за тѣхъ *гения* на Бизмарка, гений които вѣе за очиштенито на всѣка папска дирка въ Германия, е и омразенъ и противобожнически.

Колкото за послѣдния разредъ, то сж нѣкои *мири буржоа и войници*, които са благодарни отъ настоящето положение на работитѣ, които знаятъ да ядѣтъ и да пиятъ охолно, които сж усигорени въ своя поминокъ или ако нѣ, то искатъ миръ и тишинѣ за да гледатъ своитѣ работи.

Е добръ! що казвате на тия разнородни стихии, които съставятъ германското общество! Не е ли умѣстно да заключимъ съ историческата истина: че вънъ отъ правдата и истината нема покой въ настоящето, нито здравина въ бѣдѣщето на единъ народъ.

— Какво ще каже тежкомислие и съвѣстностъ?

— Тежкомислие и съвѣстностъ ще каже да имашъ мнѣнието, че Екзархията като е далечъ отъ Централното Правителство твърдѣ малко ще ползува народа, а въ сжщото време да потвърдявашъ че по *нужда* и по *снисхождение* (сирѣчь за хатжръ) на Патриархията, като са одобримъ съ нея, ний трѣбува да премѣстимъ сѣдалището на Екзархията далечъ отъ Централното Правителство.

— Че какво е това тежкомислие, каква е тая съвѣстностъ дѣто това, което е бѣло днесъ, да бѣде утрѣ черно; това, което не бива и не става днесъ, защото е вредително, да бива и да пребива утрѣ за хатжръ.

— Ехъ, байно, това сж такива тежкомислия, които са разиграватъ само въ микросефалнитѣ мозъци на редакторитѣ отъ «Источно Време». Чети и вижъ!

— Какво ще каже рѣшено е окончателно изваждането на нѣкое Преосвещенство изъ Синода?

— То ще каже, че са е говорило върху това изваждане и най-подиръ са дало караръ, че Преосвещенството са изважда?

— А когато е така станжло въ Екзархията за дѣда Панарета, защо «Напрѣдкъ» казва че то не било рѣшено окончателно, а отподиръ прилага твърдѣ непослѣдователно че то щѣло да стане дѣло, но слѣдъ истичането на послѣдния срокъ (?), който му са билъ далъ за дохождането му тука.

— Защото «Напрѣдкъ» на послѣднѣ е станжлъ такъвъ журналъ, който говори много за да не каже нищо, и йопе, — на хрѣтката вика дрѣжъ, а на заеца бѣжъ.

КАВАЛА МИ.

Пера, 10 Юлий, 1875

«Думайте какво щете, а додѣто вий не прочете Свѣтъка Пресветия Богородици, житията на Преподобная мария Египтенка, Хранилище Души и великитѣ подвиги на мѣченика рѣзонъ; додѣти вий не са поучите умъ и разумъ отъ Светитѣ Отци на Синая и додѣто ай-послѣ не послушате благопоголивитѣ ус-

тида на Икоменическия патриархъ, до тогава азъ не мога да ви хващамъ вѣра на думитѣ, до тогава не пия са повѣри на вашитѣ учения и мажрувания.»

Така говори даскалъ Стойну изъ *, комуто главата е побѣлѣла, но който на едно съ престарѣванито си, не е изгубилъ ни едно зърно отъ ония мозъкъ който го е характеризувалъ на младинъ и който е направилъ цѣто всѣки го сочи съ прѣстъ и до денъ днешнитъ. Но какъвъ е даскалъ Стойно и защо е такъвъ, то не е толкозъ интересно колкото сж интересни неговитѣ *типувания*, които заслужаватъ да са запишѣтъ въ дѣтописитѣ на българската литература.

«Сѣдѣжи, казва словеснѣйшия даскалъ Стойну, сѣдѣжи нашитѣ праксани и многоучени професори да ми разправятъ такива вѣща, които не са намѣрватъ записани нито въ книгата *Прегруности Соломонови*. Да са обрѣсѣтъ тѣ съ своето учение! Земата била вѣлчаста като портокалъ; небето не било като кубето на голѣмата черква на което сж заковани звѣздитѣ, а било пространство отъ атмосфера, въ която плавали небеснитѣ свѣтила; дѣжда, града и снѣга ставали въ горнитѣ пластове на тая тѣхна атмосфера, и въ това нѣмала никаква намѣса колата на Св. Илия! Боже, простима! Нечестие! Дяволоско нечестие! Добръ че ги държишъ на тоя свѣтъ и не си ги очистилъ до сега. И не ги е срамъ, ами подиръ това захванали да проповѣдатъ, че нѣманьето на берекетъ и сиромашията на народа, иматъ своитѣ причини въ невѣжеството, че когато народа са пракса и освѣтили отъ тѣхното Европейско учение, тогава всѣчко ще трѣгне като медъ и масло въ нашенско. Пустѣ лабуть! пусти дървенъ господъ!

Слѣпи и кьорави трѣбва да бѣдѣтъ за да не видѣтъ че днешнитѣ злочестини, че днешнѣята сиромашия на народа и че днешното липсване на старовремена берекетъ е Божка работа; че господъ ни наказва, защото са породили въ насъ тѣхното дяволоско учение, защото зехми да ядемъ въ поети и въ петѣкъ и защото неприемами Свето миро отъ икуменическия патриархъ.

Тѣ искатъ да ритатъ противъ рѣжена, нѣщо което е невъзможно. Незематъ да изпълнятъ тиквитѣ на нашитѣ владици за да отидѣтъ да вѣлунатъ папуцитѣ на дѣда Патрика, да му попросятъ миро и благословия, отъ които всѣчко ще са управи у насъ, ами сѣдѣнали да говорятъ, че нашето спасение е у сами насъ, че доброто е въ рацѣтъ ни, и че щото иска народа може да го направи, ако го иска отъ сѣрдце и душа.

Чудеса! народа да направи нѣщо безъ молитвитѣ и благословиитѣ на дѣда Патрика! Не честие! Дяволоско нечестие!

Вѣрвайте Бога, ви казувамъ, че да бѣхъ нѣкой Екзархъ, азъ бихъ изчукалъ главитѣ на всички нови професори, и освѣнъ на едного, който въ всѣчко сѣди и мисли, както сж сѣдили и мислили нашитѣ дѣдовце и нашитѣ бабини.»

Такива и йопе много други подобни на тия сж проповѣдитѣ на словеснѣйши даскалъ Стойну. Ний ги препорѣчваме на ония, които са интересуватъ отъ тѣхъ. Тѣ могѣтъ имъ послужитъ за написването на доволно синигерски размишления отъ естеството на Логиката на събитията. Батю.

ВѢСТИ.

БЪЛГАРСКО НАРОДНО УЧИЛИЩЕ ВЪ ФЕНЕРЪ.

Идущата Недѣлѣж на 20 того подиръ отпусъ на черквата ще сж почнатъ публичнитѣ испитания на ученицитѣ въ това училище. Умоляватъ ся прочее родителитѣ и попечителитѣ на ученицитѣ, както и всѣчки ученолюбци да ги почетѣтъ съ присѣтствито си.

Цариградъ, 13 Юлий, 1875.

Настоятелството.

ВѢСТЬ. — Умоляватъ са г-да кредиторитѣ на испадналия Петра Н. Меджидиели и Сѣдружие отъ днесъ до 21 дни да са преставятъ лично или чрѣзъ другитѣ за да докажатъ зманията си прѣдъ търговското сѣдалище.

Варна, 5 Юлий, 1875.

Отъ Писалището
на Търговското Сѣдалище въ Варна.